

Изази недјељом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
и ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писемима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетине, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Дописи шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће
и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Букурешт, 13 новембра — Са-
ставио се ново министарство: Пред-
сједник министарског савјета Розети,
министар иностраних дјела и опет
Кари, министар унутрашњих дјела
Стирбеј, мин. правде Вернеско,
државних добара Лаховарија, јав-
них грађевина Маргиломан, минист.
војни ђенеро Мано, минист. про-
свјете Мајореско, мин. финансије
Германи.

Беч, 15 новембра. — У прора-
чунском одбору царевинског вијећа
расправљао се данас прорачун мини-
старства домаће обране (ландвера) за
год. 1889-у. Одговарајући на питања
одборских чланова изјављује мини-
стар домаће обране, граф Велсерсхајм,
да се ваља спремити за мобили-
зацију ландвера. Општи јевропски по-
ложај, рече, како политички тако и
војнички, захтијева или да се јако
умножи стајаћа војска, или да се спре-
ми што је нужно да ландвер може по-
служити као убојна војска. Прави
директни прорачун за ландвер чини
1041460 фиорина (да није један број
изостао?), а за даље године биће
9473,910 фиор. — У оружној ради-
оници израђују мјесечно 30.000 нови-
јех пушака.

Биоград, 16 новембра. — Пошто
су учестале многе тужбе од свијех
крајева Србије, да су власти спреча-
вале слободу бирача при изборима на
велику скупштину, уништио је Краљ
све изборе те је наредио нове на 4
децембра. Да би се ујемчила слобода
избора наређено је да о изборима поју
у сваки срез по три надзорника, од
сваке политичке странке по један, који
ће се увјеравати о слободи избора.
Скупштина је сазвана на 17 децембра.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ.

Прибира из народа:

В. Отовић.

III.

Чардак бега Боришића.

1858.

Вино пију дробњачки главари
У Тушину на бијелу кулу,
Баш на кулу Церовић Новице.
Сваког љу ти казат' по имену:
Најпрви је Церовић Новица,
Друго јунак Мимо Караџићу,
А треће је Башић Милутине,
Четврто је Кандић Никола,
Петомомче Даничић Дамјане;
Дамјан њима мрко служи вино,
Јер најмлађи бјеше од дружине.
Кад се Срби вина натрошише,
О свачему збора затурише
А највише зборе за јунаштво.
У ријечи у које бијаху,
Ал' се једна помолила тама,
Од Петнице боже несретнице,
Док из таме јунак искочио,
На кулашу коњу од мегдана,
Вије му се о бедрици хорда
Сва у чисту срму обливена.
Гледају га, ал' га не познају,
Па га гледа Церовић Новица
Ал' га ни он познати не може.
Тад' устаде Караџићу Мимо,
Те погледа онога јунака,
Чим га виђе добро га познаде
Па дружини Мимо бесједио:
„Видите ли, моја браћо драга!
Оно јесте Каљевић Окица,
Од Језера добар капетане,
Ка' да су му додијали Турци.
Видите ли под њиме кулашу
И о бедри сабљу ермајлија?

Обоје је Сијерчића било,
Ког је лани на мегдан добио,
Те Окица сада, без динара,
Коња јаше, бритку сабљу паше.“

У ријечи у које бијаху,
Ал' ево ти Каљевић Окице
Под бијелу Новичину кулу,
Па под кулом одкочи кулаша
На сидиму њега оставио,
Па изиде уз бијелу кулу.
Капу скида, бојну помоћ вика
А Срби му Бога прихватише,
Испред њега на ноге скочише
Са њиме се братски ижљубише
И питаше за здравље јуначко.
Па му мјесто дивно начинише
И мрким ка вином понудише.
Кад се вином опет обредеше,
Рече витез Церовић Новица:
„Јесте л' здраво, добар Каљевићу?
Јесте л' здраво и јесте ли мирни?
Како ли сте у Језера равна?“

Одговара Каљевић Окица:
„Здраво јесмо, ал' нијесмо мирни,
Од Турака нашијех душмана
Већ војници моји окапаше,
Чувајући страже на све стране.
А то бих им с јадам опростио,
Ал' не могу горе опростити,
Што се силно туре захвалило,
Силно туре беже Боришићу,
У каване а међу агама:
Да изађе на нашу границу,
На границу на Ограђеницу,
Ту да гради танана чардака
Па на њега да постави стражу,
Да не могу јунак добити
Нити каве ни рујна дувана.
Ни другога што је за потребу.“

Па још да ви више чудо причам,
Што се силно туре захвалило
Ето сада већ је учинило.
Изишао на Ограђеницу,
Ту је танак чардак оградио
И на њему ставио пандуре;
Затворио скеле и богаче,

Спасење руског цара.

„Новое Время доноси:

Данас је Петроград дочекивао Њих.
Императорска Величанства Цара и Царицу.
Сви, који су имали прилику виђети овај
изванредни дочек, а још више и учество-
вати у њему, дубоко су дирнути. Ничега
сличнога данашњем дочеку ми нијесмо
запамтили. Тешко је изразити ријечима
оно стање, ону напругу, што обзиром
цијелог човјека, кад од радости срце игра,
а прси се стискају и осјећање среће из-
ражава се топлијем сузама. Самом
Цару синуде су у очима радости сузе, кад
је школска омладина, на челу које бјеху
универзитетскије, прекинувши полицајски
ланац, појури пут царских кочија, те
целивала руке Цару и Царици...

Такви се тренуци не даду опишати.
То није била свечаност у обичном
смислу, није обична, проста радост виђети
Государу и Государињу. То је био излив
топлијех, срдачних осјећања, у коме, осим
радости, виђело се њежно осјећање према
Њима, као према оцу и матери иза поду-
жег растанка с њима и иза онаква дога-
ђаја, усудијем кога су били тако близу
смрти, тако много преживјели и осјећали...

Несрећа, која је грозила Государу и
његовој породици и цијелој руској земљи,
отклоњена заиста „чудом милости Божије“,
као што се изражава данашњи манифест,
учинила је грозан утисак; помисао о њој
и сад ледени крв у жилама. Али је ова
несрећа у исто вријеме показала дивне
вртине душе и срца Государу, Государиње
и Њихове дјце. Све, што ми знамо о по-
тањкостима несретног дана, почевши од
катастрофе и завршујући позним царским
обједом, на који су позвати били, без
разлике звања и стања, сви, који су оста-
ли у животу иза ужасне катастрофе, од
министра до потоњег служитеља, све су то
дивне црте царске душе, све су то појави
племенитог срца, које и у најтеже часове
лично живота куца за срећу других, да
укријели и потпомогне слабе...

Никад се није догодило, да који вла-
далац и његова породица претри сличну
катастрофу на гвозденим путу. То је тешко
за руско осјећање, то је два пут теже за
руске људе, који то нијесу предвиђели, да
се то може догодити, те у своје вријеме
да уклоне опасност. Али се Государ јавио
у вријеме те катастрофе и посајје ње
као прави руски јунак, који врши своју

дужност, као што му срце његово казује.
И сви су то осјенили, и свакоме је срцу
то било близу и у толико дубље, у колико
је већа народна радост приликом чудног
избављења царске породице, у толико је
ватренија његова благодарна молитва, у
толико су природније сузе радости и усхи-
ћења. Нека излије данашњи дан у срце
царево снокојство и мир, који су му то-
лико потребни, и да утврди у њему вјеру
у дубоку и бескорисну оданост према њему
његова народа који умије љубити... А
господ, „да му пошаље снагу истинито из-
вршити до краја велику службу, на коју
је по вољи Божијој дозван“.

Даље на другом мјесту о дочеку:

Управ у 10 с. и 25 м. на станицу је
дошао царски воз. Одјекну на једанпут
као гром с ужасном, невјероватном снагом
„ура“. То одјекну на шпаци крај станице
и као таласи загуње по свијем улицама
престолнице... Тек је Император изашао
из вагона, а већ „ура“ грмло је око Из-
мајловског моста.

Његово Императорско Величанство
изашло је из вагона са Царицом, Нашљед-
ником и Великијем Књазом Георгијем Алек-
сандровићем. Цар је обукао био опште
ђенералску униформу. Кад се примачао
почасној стражи, Његово Императорско
Величанство поздравило се с њима и упу-
тило се изасланствима. У исто вријеме
госпођа Сољска подијела је Цару икову,
а принцеза Евгенија Максимилјановна
Оденбурска од дома гвардије подијела
је Царици киту цвијећа у дивном златном
корт-букету. На челу почасне страже стојао
је принц Александар Петровић Оденбур-
ски. Прво је изасланство било од стране
љарони. Ово је подијело цару адрес у
законном, дивном, љубичасте боје повезу.
Адрес је написан на великом листу, на
петри стране кога су се налазили ликови
светитеља: Александра Невског, Марије
Магдалине, Николаја Чудотворца и Побје-
доносца Ђорђија; даље под адресом вјешто
је израђена акварел различитијех мјеста
петроградских, скупишенијех у једну слику.
Кад је примио адрес, Његово Император-
ско Величанство био је јако дирнут, те је
уздрхталијем гласом захвалио свима. Уз-
буђеност са Цара, пренијела се на све и
„ура“, праћено царском химном, прекидало
се плачем присутних. Плакали су од
радости, видећи цара и његову породицу
здраву, снашену од стране опасно-
сти чудом Божијим. Да се опише, што

се догодило, кад је Цар сио са Царицом
у кочије и мало одмакао од станице, —
није могуће. То већ није било „ура“, то
већ није био излив радости, то је био
једноставни јек усхићења милионисте масе.
У свакога си могао виђети сузе. „Государ
је овдје, глете, Государ је здрав... ура!“
Чудо се са свију страна, и капе су летиле
у вис. Полако је помичала царска кочија
између радосне масе народа и војске. Цар
је већ прошао, а вика није престајала.

За Њиховијем Величанствима у отво-
реној кочијама прошли су Царевић и
Велики Књаз Георгије Александровић. Исти
такви радосни усклици пратили су и њих.
Код саборне цркве св. Тројице Государа
Императора очекивало је свештенство са
литојом.

Свуђ по путу музикални хорови сви-
рали су царску химну, а код самог сабора
химну су пјевали ученици реалног училишта
принца Оденбуршког. Њих. Величанства
и Њих. Височанства прошли су по Возне-
сенском проспекту, Бољшој Морској и Нев-
скоме и зауставили се пред Казанскијем
сабором. Овдје царску породицу српи је
митрополит Исидор и архиепископи Леон-
тије и Никанор, који су се десили у Пе-
трограду, чланови св. Синода са кретоном
и водиком. Уљегавши у саборну цркву и
целивавши чудотворну икону Казанске Бо-
жје матере, Њихова Величанства и Њих.
Височанства поздравили су се са учени-
цима петроградских института, који су
се били упарали у Казанском сабору.

Кад је излазила Царица из цркве,
околише је студенти и стадоше целивати
јој руку; за тим и кочије Њиховијех Им-
ператорских Величанстава околе студ-
енти универзитета (било их је више од
хиљаде) студенти медицинске академије,
студенти јуридичког завода, ливеисте и
остали ученици разних вишијех и сред-
њих петроградских завода. Сви су же-
лили, да из ближе виде царску породицу,
на очима свијех виђело се се сузе. Моћно
руско „ура“ излети из уста све омладине.
Многи су студенти ускакивали на подноже
и гледали да се дочепају како — да це-
ливају руку Цара и Царице. Цар је захва-
љивао омладињу уздрхталијем гласом и сузе
су му се навртале на очи; он је наредио
да се лакше иде; сви су хитали, да при-
ступе кочијама, које су неко вријеме ашле
посред гомиле, или управ мора људског;
усхићење са сузама цијеле ове масе није
могуће описати. Кад је кочија кренула
мало побрже, омладина је трчећи јурила

На путу нам жене дочекује,
Отима им струке и торбице.
И те јаде бисмо опростили,
Али друге прашат не можемо.
Сад је Тара снала на газове,
Те је Турчин може прегазити,
Па ју газу, у племе долази
И зудуме по племену гради.
Бије нашу ћеду из пушака,
Више зудум сносити не могу;
Већ те мзим и љубим ти руку,
Да ми дадеш неколико војске;
Да ударим бегу на чардак.“

Кад то зачу Церовић Новица,
Оде њему Ноко бесједити:
„Не могу ти војску поклонити,
Јер сам јуче доша са Цетиња
Искрај нашег свијетлога књаза,
Па кад кретах, приступих му руци
И рекох му: „збогом, господаре!“

А књаз Данил тако проговори:
„Немојте се бити са Турцима,
Мир смо с њима скоро учинили.“
Ал' Окица на то не остави,
Но Новици приступио руци,
Па га моли и Богом га куми
Да му даде неколико војске.

Виђе Ноко јуначку невољу,
Па Окици вако бесједио:
„Ето теби Мимов Милована,
Па пођите низ Језера равна,
Те скупите по племену војску
Па удрите бегу на чардак,
Ал' без изма књаза свијетлога
Па ће рећи да је посебна.“

Тад' скочише два добра јунака
Те Новици добро захвалише
И десну му руку пољубише,
А Ноко им добар наук даје.
Тад' радосно Срби пољубише,
На готове коње усједоше,
Па их ето низ племе Дробњаче,
Докде Срби на Језера били.
Кад дођоше Смајову чардаку,
Од добријех коња одеједоше
Па језерске скупише главаре,

А пред њима Зелен барјактаре,
Ту су Срби војску покупили.
Кад кренуше низ Језера равна,
Тамна их је уватила нојца.
Војска Тари на обалу сиде
И ту Срби мало починуше
Вијећајућ' о јаду турскоме.
Докде викну Каљевић Окица:
„На ноге те, браћо соколони!
Није л' мајка родила јунака
Да уходи Тару воду хладну,
Можемо ли воду прегазити?“

Ал' у друштво не бјеше јунака
Да уходи Тару воду хладну.
Кад то виђе Каљевић Окица,
Он поскочи на ноге лагане,
Прекрсти се, сједи на кулаша,
Па повика грлом и авазом:

„За мном, браћо, ако Бога знате!
Ја ћу први Тару пребродити.“
Кад је војска њега разумјела,
Сви јунаци за њим пољубише
И за њиме коње натискоше,
И сви здраво Тару пребродише,
До јунака Нинковића Луке.
На дорату Таром загазио,
Па кад био на сред воде хладне
Пусти дорат ногом поштукнуо
И са себе Луку одгурнуо,
Те га Тара одијела мутна.

Када виђе Зелен барјактаре,
Да му брата носи вода мутна,
За њим водом ућера халата.
Но му виче Каљевић Окица:
„Не, Зелене, ако Бога љубиш!
Не утопи себе и халата!
И ако се утопио Лука,
На Турке ће наша бити рука.
Ти већ Луки помоћи не можеш,
Макар да је у по б'једа дана
А камо ли у по ноћи тамне,
Но се врћи, ходи да идемо!“

Виђе Зелен збиља не помаже,
Па се опет у војску поврати.
Отоле се војска подијучула,
Те изиде на Ограђеницу.

за њом и тако пратила свог владарца готово до здања јавне библиотеке. И сви, који су стојали и видјели ову слику, разумјели су, како је мно свакоме Русу моћни вођа Русије и цицела Његова породица. У томе дочеку Цара, Царице и њихове дјецe није било ништа званичног. Овдје су дочекивала дјеца свог оца. Сузе од усхићења могу бити тек искрене сузе.

На уласку у Аничковски дворца упарили су се били кавалергарди. Официри кавалергардског пука, кад је Цар и Царица излазили из кочија подијели су лијепи спомен.

У 11¼ сах. Њихова Императорска Величанства и Њих. Императорска Височанства дошли су у здање дворца. Послије доручка управ у 2 сахата Цар, Царица, Намједник Царевих и Велики Књаз Георгије Александровић упутили су се по Каровој улици, Литерном проспекту, Александровском мосту, преко Виборске стране, Самсоновевог моста, Велике Дворјанске улице у Петропавловску тврђаву. По путу, особито на Петербурској страни, стајаше десетине хиљада народа, који је свуд дочекивао и пратио узвишену породицу са усхићењем, уклицима и радоснијем сузама. У тврђави је срио царску породицу заповједник од тврђаве, генерал од инфантерије Веревкин, а такође официри, цицела градска посада и свештенство. Помолити се у св. Храму, Цар, Царица, Намједник и Велики Књаз Георгије Александровић отишли су из тврђаве другим улицима на станицу варшавске жељезнице. Опет свуд народ на гомили. Дочек и пратња онака иста. Одатле су кренули у Гатчину.

У вече је било величанствено освјетљење.

ИЗ НОВИНА.

Анд. Борђевић наставља своју студију у „Браничу“ под насловом: *Богинићев „општи имовински законик за кљазевину Црну Гору“* овако:

I.

(Наставак.)

Књига четврта. — Titulus I о обвезама које постају из преступа (ex delicto) или недопуштеног дјела. — Tit. II о отмици (de bonis vi raptis). — Tit. III о закону (de lege) Aquilia. — Tit. VI о увредама (de injuriis). — Tit. V о обвезама које истичу из као — преступа (quasi ex delicto). — Tit. VI о обвезама које су уговорила лица која стоје под туђом влашћу (quod cum eo qui in aliena potestate est negotium gestum esse dicitur). — Tit. VIII о штети коју је причинила четвороножна животиња (Si quadrupes pauperiem fecisse dicitur). — Tit. X о онима преко којих можемо тужбе подизати (de iis per quos agere possumus). — Tit. XI о кауцијама (de satisfactionibus). — Tit. XII о вјечитим или привременим тужбама, и о онима које прелазе на наследнике и противу њих (de perpetuis et temporalibus actionibus, et quae ad heredes

transcunt). — Tit. XIII о екцепцијама. — Tit. XIV о интердиктима. — Tit. XV о казни дрских парничара (de poena temere litigantium). — Tit. XVI о дужности судије (de officio iudicis). — Tit. XVII о јавним отпужбама.

А сад да разгледамо и системе францеског и аустријског грађ. законика.*

Францески грађански законик подијељен је на: увод (titre préliminaire), у коме се говори: „о публикацији, о дјевствима и о примјени закона у опште“ (чланови 1—6) и три књиге (livres); свака књига дијели се на одјелке (titres) сваки одјелак (сем III књ.) на главе (chapitres); подјелкоја глава на одјелке (sections); а подјелкоја одјелак на § § нумерисане римским бројевима. Ми ћемо обиљежити наслове само главнијих раздјела:

Прва књига. — О лицима. — Одјелак I о уживању и лишавању грађанских (приватних) права — (има двије главе) (чл. 7—33). — Одјелак II о актима о грађ. правном положају (рођење, вјенчање и смрт) (има 6 глава) (чл. 34—101). — Одјелак III о домицилу (чл. 102—111). — Одјелак IV о осутнима и несталима. (Има 4 главе) (чл. 112—143). — Одјелак V о браку (има 8 глава) (чл. 144—228). — Одјелак VI о разводу (има 5 гл.) (чл. 229—311). — Одјелак VII о патернитету** (очинству) и филијацији (чл. 312—342). — Одјелак VIII о усвојењу (адопцији) и, кад се даде отмице услужном тоторству (има 2 гл.) (чл. 343—370). — Одјелак IX о очинској власти (чл. 371—387). — Одјелак X о малољетству, о тоторству и о еманципацији (оглашавању малољетног за пунољетног) (има 3 главе) (чл. 388—487). — Одјелак XI о пунољетству, о старатељству над душевно немоћним (интердикција) и над расипницама (има 3 главе) (чл. 488—515).

Друга књига: о добрима и о разним модификацијама својине. — Одјелак I о разлици добара (на непокретности и покретности; на јавна и приватна) (има 3 главе) чл. 516—543. Одјелак II о својини (и праву приштаја) (има 2 гл.) чл. 544—577. — Одјелак III о плодожињању, употреби и становању (има 2 гл.) чл. 578—636. — Одјелак IV о службеностима или услугама непокретности (има 3 гл.) чл. 637—710.

* Сва је прилика, да ће нам се замјерити, што се упуштамо у излагање система ових законика. Али ево поглавито зашто ми то чинимо. У Србији је, на жалост, врло невјатан број правника који знају стране језике, те да би могли сами собом прочитати и системе и садржине барем болших јевропских законика; а то им је свакако нужно, не само ради усавршавања у правном образовању свом, него и ради тога, да би могли у што већем броју учествовати у одјени прераде српског грађ. законика, која се потреба, е дан на дан, све јаче осјећа и тражи. А нарочито им је потребно да знају систем и садржину аустр. грађ. зак још и ради тачнијег и потпунијег разумијевања српског грађ. законика, који је, као што се зна, само скраћен извод (§§ 950) аустр. грађ. законика (§§ 1502).

(Тај разлог и нас руководи кад ове чланке цјелокупне преносимо у наш лист. Ур.)

** Члан 340 Франц. грађ. зак. гласи: „Истраживање патернитета забранјено се. У случају отмице подударе с добом зачећа, отмицар може, на захтев интересованих странака, оглашен бити за оца дјетинег“. — Овај члан послужило је за углед редакцији садањег § 130 нашег грађ. зак.

Трећа књига. О разним начинима којима се стиче својина. — Опште одредбе чл. 711—717. — Одјелак I о наследствима (има 9 глава) чл. 718—892. — Одјелак II о паконима међу живима и тестаментима (има 9 глава). чл. 893—1100. — Одјелак III о уговорима или конвенционалним обвезама у опште. — Распоред овога одјелка је диван, те је због тога вриједно да га у цијелости изложимо:

Глава I о предходним одредбама (чл. 1101—1107).

Гл. II о битним захтјевима за важност уговора.

Одјелак I о саизвољењу (пристанку) (чл. 1109—1122).

Одјелак II о способности уговорника (чл. 1123—1125).

Одјелак III о предмету и садржини уговора (чл. 1129—1130).

Одјелак IV о основи (causa) (чл. 1131—1133).

Глава III о дјевству обвеза.

Одјелак I опште одредбе (чл. 1134—1135).

Од. II о обвези давања (чл. 1136—1141).

Од. III о обвези чињења или нечињења (чл. 1142—1145).

Од. IV о накнади штете због неизвршења обвезе (чл. 1146—1155).

Од. V о тумачењу уговора (чл. 1159—1164).

Од. VI о дјевству уговора према трећима (чл. 1195—1167).

Глава IV о разним врстама обвеза.

Одјелак I о условним обвезама.

§ I о услову опште и о разним врстама његовим (чл. 1168—1180).

§ II о одлажућем (суспензивном) услову (чл. 1181—1182).

§ III о раскидном (резолутивном) услову (чл. 1183—1184).

Одјелак II о обвезама с роком (чл. 1185—1188).

Од. III о алтернативним обвезама (чл. 1189—1196).

Од. IV о солидарним обвезама.

§ I о солидарности међу повјериоцима (чл. 1197—1219).

§ II о солидарности међу дужницима (чл. 1200—1216).

Одјелак V о дјеливим и недјеливим обвезама (чл. 1217—1219).

§ I о дјевствима дјеливе обвезе (чл. 1220—1225).

§ II о дјевствима недјеливе обвезе (чл. 1221—1225).

Одјелак VI о обвезама с казним углавцима (чл. 1226—1233).

Глава V о престанку обвеза чл. 1234.

Одјелак I о исплати (извршењу).

§ I о исплати у опште (чл. 1535—1248).

§ II о исплати са суброгацијом (чл. 1249—1252).

§ III о урачунавању (импутацији) исплата (чл. 1253—1256).

§ IV о понудама исплате и о полагању у судске руке (консепцији) (чл. 1257—1264).

§ V о уступењу добара повјеритељима (чл. 1265—1270).

Одјелак II о преносу (новацији) (чл. 1271—1281).

Од. III о отпуштању дуга (чл. 1272—1288).

Од. IV о пребијању (компензацији) (чл. 1289—1299).

Од. V о сливању тражбине и обвезе (конфузија) (чл. 1300—1301).

Од. VI о пронасти дужне ствари (чл. 1302—1303).

Од. VII о тужбама за поништај (вулитет) или за раскид (ресизију) уговора (чл. 1304—1314).

Глава VI о доказу обвеза и о доказу исплате (чл. 1315—1416).

Одјелак I о писменом доказу.

§ I о јавној исправи (чл. 1317—1321).

§ II о приватној исправи (чл. 1322—1332).

§ III о рабопима чл. 1333.

§ IV о преписима исправâ (чл. 1334—1336).

§ V о исправама којима се признају или потврђују обвезе (чл. 1137—1340).

Одјелак II о доказу са свједоцима (свједодба) (чл. 1341—1348). *

Одјелак III о претпоставкама чл. 1349.

§ I о законским претпоставкама (чл. 1350—1352).

§ II о претпоставкама које нијесу законом постављене чл. 1353.

Одјелак IV о признању (чл. 1354—1356).

Од. V. о заклетви чл. 1357.

§ I о главној заклетви (чл. 1358—1365).

§ II о допуној заклетви (чл. 1366—1369).

Одјелак IV. — О обвезама које постају без уговора чл. 1370. — Глава I о као уговорима (чл. 1371—1381). — Глава II о преступима и као преступима чл. 1382—1386.

Одјелак V. — О брачним уговорима и узајамним правима супружника. — Глава I опште одредбе (чл. 1387—1398). — Глава II о системи заједнице добара (законска и уговорна заједница) (чл. 1399—1539). — Глава III о миразној системи (чл. 1540—1581).

Одјелак VI о продаји (има 8 гл.) (чл. 1582—1701). — Одјелак VII о промјени (чл. 1702—1707). — Одјелак VIII о најму. — Глава I опште одредбе (чл. 1707—1712).

— Глава II о најму ствари (кирија и закуп) (чл. 1713—1778). — Глава III о најму службе и радње (индустрије) (чл. 1779—1799). — Глава IV о закупу стоке (le bail à cheptel) (под кесим, на наполицу, на изор и т. д.) (чл. 1800—1831). — Одјелак IX о ортаклуку (друштву). (Има 4 главе) (чл. 1832—1873). — Одјелак X о позајму чл. 1874. — Глава I о послужу или наручи (чл. 1874—1891). — Глава II о позајму потрошних ствари или простом зајму, (чл. 1892—1904). — Глава III о зајму с интересом (чл. 1905—1914). — Одјелак XI о остави и секвестру. — Глава I о остави у опште и њеним врстама (чл. 1815—1916). — Глава II о остави (вољној и у нужди) (чл. 1917—1954). Глава III о секвестру (уговорном и судском) (чл. 1955—1983). — Одјелак XII о уговорима на срећу (чл.

*) Сва правила из ових 8 чланака о свједодби прешла су, законом од 8 марта, 1881. (аб. 36. стр. 245.), у наш законик о поступку судском у грађ. парницама, (§§. 242, 243, 243. а, 243, б, 244, 244. а, 245 и 245 а). —

Кад су дошли на ограђеницу,
Тамна их је оставила нојда
А бијел их данак прихватио;
Чардаку се сташе примицати.
Ал' порани беже Боришићу,
На чардаку ватру наложио,
А уз ватру пече црну каву.
Пошто Турчин каву позарио,
Са својијем богом побратимом
Побратимом Поповић Новачком,
Прамаче се даму и пендеру,
Па ухвати срчајли дурбина
Па погледа Тари на границу,
Док се њему даде угледати
Добар јунак, на коњу халату,
Креташ барјак држи у десници,
На челу му од ерме бијега.
Кад га виђе беже Боришићу,
Па он пита побратима свога:
„Побратиме Поповић Новаче!
Каква ј' оно мрка сератлија,
Што искочи рано на границу
На халату коњу од меџана,
Креташ барјак држи у рукама,
Виш' очи му књажева бијега?“
Говори му Поповић Новаче:
„Оно ти је Пинковић Зелене,
Пред војском је гледан барјактаре.“
Опет Турчин дурбин окренуо
И угледа доброга јунака,
На кулашу коњу од меџана,
Грб позлаћен носи над очима,
О бедри му виђе њемерија.
Па говори беже Боришићу:
„Богом брата, Поповић Новаче!
Каква ј' оно нагнута делија?“
Ал' му вели Поповић Новаче:
„Побратиме, беже Боришићу
Оно ти је главни капетане,
Од Језера Каљевић Окица.
Видаш добро њега и кулаша,
Кулаш му је бега Сијерчића,
А о бедри видиш сабљу криву
И она је Сијерчића била.
Кад на Пиву Срби удараше,
Посјекоше седам Сијерчића

И осмога бега Сијерчића,
Окица је бега погубио,
Узео му сабљу и кулаша.“
У то трећи јунак искочио,
На њогату Дервиш-аге клета,
Што га лани на меџан добио.
„Оно ти је Мимов миловане.“
Док угледа четвртог јунака,
На дорину коњу големоме,
На њему је прва тамбарина,
А испод ње вири гадарина,
„Оно ти је попе од Тенаца
По имену Поповић Гаврило.“
Виђе беже петог јунака
На гаврану коњу бијесоме,
О блудку њему објесно
С једне стране везену шишану,
С друге опет дрвену чутуру,
„Оно ти је Шаулић Спасоје,
А за њиме сваколика војска.“
Кад је виђе Поповић Новаче,
Он закуми бега Боришића:
„Бјежи, беже, ја те Богом кумим!
Ето на те сва три капетана.“
Ал' говори Боришићу бега:
„Бре не лудуј, Поповић Новаче!
Нека добу и шест капетана,
Док је мени Фоча и Таслица
И велика на Бобову војска,
А пред њоме бег Селмановићу,
Ја с' не бојим до Бога никог,
Но ти бјежи твојој б'јелој кули,
Ја кауре хоћу дочекати.“
Тад утече Поповић Новаче,
А бег оста на чардаку своме,
Још са њиме тридесет Турака;
Па разбија ризме и кашете,
Те Турцима џебану дијели,
На чардаку притврдио врата,
Затвори се у њем са Турцима.
Док ево ти сидовате војске,
А пред њом је Зелен барјактаре,
Па он виче са коња алата:
„О, Турцине, беже Боришићу!
Оди излаз', беже, из чардака!
Предај Књазу свијетло оружје,

Ништа тебе ни Турцима нећу.“
Неће му се Турцима одазвати,
Већ прискочи даму и пендеру,
А понесе брешку гранадлију,
Па на пендер даме расклопио
На љеву брешку наслопио,
На Зелена очник саставио,
Брешки живу ватру поклатио,
Брешка пуче, никад не пучала!
Те погоди Зелен барјактара,
Међу очи у чело јуначко
Док му оба ока искочеше,
Паде Зелен са коња халата.
Када Срби оно видијеше,
Пут чардака мушки кидисаше
Да освете свога барјактара.
Ал' се беже из чардака брани,
Вазда пукне по тридесет пушака
А одбија брешка Боришића,
Ни једном му не паде на празно,
Кад' погоди коња, кад' јунака.
Срби виде, да многи падају,
Па на чардак опет кидисаше,
Ал' се Турци бране из чардака
Србима се примаћи не дају,
Ал' се Срби добро досјетише,
Те дучеву кацу довашише,
Напунише сламе и сијена,
Па под чардак кацу довашише,
Ту је огњем живим запалише;
Онда чардак оган прихватио,
Ал' се Турци бране из чардака.
Када бегу ватра додијала,
Кликну Турчин гласно љавито:
„Чекајте ме власи под чардаком,
Да познате бега Боришића!“
Оно рече врата отворио,
Па пред собом струку истурио,
Не бил' Срб'ма ватру измаио,
Па покликну: „Сада замном Турци“,
И искочи Турчин међу Србе,
Са голијем у десници ножем;
А за њиме тридесет Турака.
На плотун их Срби дочекаше,
Двадесет и шест обореше друга,
Па им брзо главе понидаше;

Ал' утече беже Боришићу,
Још за њиме тетири Турчина.
За њим Срби плотун обореше,
Убише му сва четири друга,
Па и бега ране допадоше,
Ал' још бјежи беже на ногама,
Бјежи беже уз Овзир планину,
Но се за њим јунак натурно,
По имену Митре Потураче,
На дорину коњу вилувито.
Кад' бег више бјежат не могаше,
Тадер сједе на зелену траву,
Па је обје ноге прекретио.
У то Митре стиже Потураче,
И повади двије пушке мале
Те им живу ватру поклатио,
Боришића бега погодио.
Паде беже на зелену траву,
Митар екочи да сијече главу,
А још беже у животу бјеше,
Па је Митру ријеч говорио:
„Мушки мене посиједи власе
Јер да си ми шаке запануо,
Знади, бих те мушки погубио.“
И још Турчин говорити њаше,
Ал' не даде Митре Потураче,
Него ману љутијем андаром,
Боришићу окинуо главу,
Па је бади коњу у зобницу,
И узео му свијетло оружје
Па се врати у своју дружину.
Тада турске избројише главе,
Турских тридесет најбројише глава,
Међу њима Боришића глава!
Срби мртве своје пребројише,
Седамнаест на број находеше,
Међу њима Зелен барјактара,
Још двадесет има рањенијех.
Чардак живој ватри предадоше,
Па с отален натраг повратеше
И дођоше у Језера равна. *)

*) Од Јакова Радаковића Херцеговица, који је очигледац овога био.

1964). — Глава I о игри и опклади (чл. 1965—1967). — Глава II о заживотној ренти (чл. 1068—1933). — Одјељак XIII о пуномоћству (чл. 1984—2002). — Одјељак XIV о јемству (уговорном, законском и судском) има 4 главе (чл. 2011—2043). — Одјељак XV о притвору дужника (*de la contrainte par corps en matière civile*) (чл. 2059—2070), (укинут је законом од 22 јула 1867). — Одјељак XVII о залози (*du pantiissement*) чл. 2071—2072). — Глава I о ручној залози (*le gage*) (чл. 2073—2084). — Глава II о подлогу или реуму (*l'apport*) (чл. 2085—2091). — Одјељак XVIII о привилегијама и хипотекама (уговорним, законским и судским) (има 10 глава) (чл. 2092—2203). — Одјељак XIX о принудној продаји дужникових добара и о реду намјеравања повјерљиваца (чл. 2104—2218). — Одјељак XX о застарелости. — Глава I опште одредбе (чл. 2219—2227). — Глава II о државини (чл. 2228—2235). — Глава III о узроцима који спречавају застарелост (чл. 2236—2241). — Глава IV о узроцима који прекидају или одлажу ток застарелости (има два одјељка) (чл. 2242—2259). — Глава V о року застарелости (30, 20 и 10 година; а има их и краћих) (чл. 2260—2281).

(Наставиће се.)

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 19 новембра.

(Дан рођења Њ. импер. Величанства Царице Марије Феодоровне), у прошли понедјељник 14 новембра, прослављен је, као и навијек, у овдашњем вишем дјевојачком заводу службом божјом и благодарењем. Њих. Свјетлости Кнегињице Милица и Стане честитале су управитељици гђи Софији Петровној Мертваго у име Њеног Вишочанства. Осим тога примала је управитељка честитке како од ц. р. повјереника послова П. Д. Вурцела, који је службено учествовао у свечаној униформи, тако и од многих црногорских одавика.

К њ и ж е в н о с т .

Венеција, усомене с пута у Италију, написао Марко Цар — У Задру печатњом И. Водице — на осмини 125 стр. цијена 50 новч.

Млади и врједни наш књижевник М. Цар, дочим хоће да италијанском народу открива српски свијет, започевши врло лијепо приказима Владике Рада и Вука Караџића, ево је отпочео и српскоме откривати италијански свијет. Ово је прва књига, која Србина упознаје са Млеткама, и за то му је добро дошла. Управо ова је књига била потребита у нашој књижевности, као што би је много више красила и богатила слична радња о великим свјетским градовима него ли многи преводи, па и гдје која изворна умоворина, што се данас пружа српским читаоцима ради забаве. Стара је наша пословица, да је Цар и град свијет а Млетке цвијет; осим тога Млетке су варош, с којом је српски народ у прошлости највећа у додир долазио: па како да га не занима мимо осталих свјетских вароша? Али се писца не зауставља само на споменике негдашњег сјаја и величине некадашње краљевне поморске; он нам пружа слику и из садашњег живота Венеције у новој Италији. А све то тако живо и лијепо излаже, да се не можеш књигом раставити, докле не дођеш до посљедне везине странице. Познат нам је одавна лаки стил и чисти српски језик Царев. С тога држимо, да није од потребе, да ову књигу препоручамо јер когод се навикнуо набављати српске књиге, када чује наслов ове и име писца јој, држимо да ће је одма наручити.

Старина српског археолошког друштва. Година V. Број 3. У Биограду. Краљевско-српска државна штампарија. 1888.

Садржај: 1. О кучајинским манастирима по записима. 1. Манастир Раваница. Од И. Руварца. 2. Римски натпис. Из Биограда. Од М. Валтровића. 3. Надгробни натпис из Босне. Од М. Валтровића. 4. Виљешке с пута. Од М. Валтровића. 5. Српске црквене старине. VI. часе. Од М. Валтровића. 6. Допис. О старинама у округу крајинском. Од Мих. Ст. Ризвића. 7. Разне вијести. Од М. В.

Са двије литографисане таблице.

Глас Истине, лист за црквене проповједи, хришћанску науку, духовну књижевност, животописе, старине и православне црквене народне потребе. Број 20. Година V. Уредник: Сава Петровић. Властник и издавалац Штампарија А. Пајевића.

Садржај: Бесједа на св. великомученика Димитрија, од П. Ђ. — О коринтским посланицама. — Бог и вјера. — Бесједа Милорада П. Шапчанина, говорена на ду-

ховноме концерту у краљевско српском народном позоришту 7 јуна 1888 у Биограду. — Мирон Николић, архимандрит орахувачки, митрополитски мандатар и изабрани епископ дијецезе накрачке. — Религиозно-филозофски и црквене историјски прилози. — Српске старине. Записник свештества протопоства Даљског од 1 (13) јуна 1848 у погледу дотације и уређења стања свештеничког. Саопштио Јован Димитријевић, парох сасански. — Листак: Виљешке. — Исправак. — Некролог.

„Глас Истине“ излази 15 и посљедњег дана сваког мјесеца на читавом табаку велике осмине. Цијена је листу: За Аустро Угарску 2 фор на цијелу годину, 1 фор на пола године; за Србију 5 динара на цијелу годину, 2½ дин. на по године. Из Србије прима претплату књижара В. Валожина у Биограду.

Још се могу добити сви бројеви „Гласа Истине“ од почетка до данас.

Изашао је 2 број илустрованог дјечијег листа „Бачета са двије слике и овом садржином:

1. У туђини (пјесма). 2. Краљ Урош велики. 3. Црногорка (пјесма). 4. Страх од ђавола. 5. Вријеме брзо лети (пјесма). 6. Орао и кокош, шума и поток, ружа и коприва. 7. Мајмун и огледало (пјесма). 8. Од извора Мораве Бинче до Сталаћа. 9. Виљешке. 10. Листови које „Баче“ у замјену добија. 11. Загонетке. 12. „Бачетова“ пошта. 13. Позив на претплату.

„Баче“ је највјетинији дјечији српски лист. Цијена му је у годину само 1-60 дин., а прима је у лаксеним маркама, но само у плаћеном износу. Може се слати или уреднику у Ниш или књижари Валожиневој у Биоград.

Извјестја С. Петербуршког Славјанског Благодворитељног Общества. № 6. 7. Јуно—Јуль. 1888. Годъ Пятый. С. Петербургъ. Типографія В. В. Комарова. Невскій пр., 138. 1888.

Оглавление: I. Двѣствія С. Петербуршког Славјанског Благодворитељног Общества.

2) Пожертвованія:

I. Въ „пользу пострадавшихъ отъ прошлогодняго неурожаа Черногорцевъ“. II. Въ „издательскій капиталъ имени Ивана Сергѣевича Аксакова“. III. Въ кружечный церковный сборъ въ пользу нуждающихся Славянъ.

3) Торжественное собраніе С. Петербуршког Славјанског Благодворитељног Общества 15 іюля 1888 г. въ память девятистолѣтня крещенія Руси при св. равноапостольномъ Великомъ Князѣ Владимѣрѣ.

4) Рѣчь Предсѣдательствующаго Почетнаго Члена А. А. Кирѣева.

5) Рѣчь К. И. Живнаго.

6) Рѣчь Поч. Чл. О. О. Миллера.

7) 15 іюля 1888 года (стихотвореніе Я. П. Полонскаго).

8) Рѣчь Д. Чл. М. О. Коляловича, посланная въ Кіевъ.

II. Славянское Обзоріе:

1) Присланныя въ Кіевъ (15 іюля) привѣтственные письма и телеграммы отъ патріарховъ Цареградскаго и Александрійскаго, отъ княгини Черногорской, изъ разныхъ краевъ сербскихъ и проч. славянскихъ, отъ Дьяковскаго, епископа І. Штрросемайера, отъ архіепископа Кентерберійскаго.

2) Польскія письма (Письмо III-е г. Эдуарда Лойка).

3) Письма о Словѣнахъ (—ъ).

4) Письмо г. Шапкарева Редактору.

5) Нѣсколько поправокъ къ этнографическому очерку г. Драганова (М. С. Дринова).

6) Этнографическій очеркъ славянской части Македоніи (П. Д. Драганова).

7) Нѣсколько свѣдѣній объ отуреченіи Родонскихъ Болгаръ (ст. г. В. Драгусскаго (перев.).

8) Французское вліяніе на Востокъ (рѣчь Поля Дешанеля).

9) О Нѣмцахъ въ Россіи (П. Занкова).

10) Призваніе Австріи съ прусской точки зрѣнія 30 лѣтъ назадъ.

11) Промѣне русскихъ выборныхъ людей въ Вѣнѣ о сохраненіи правъ русскаго народа относительно его языка, представленное государственному министру 1861 г.

12) Свѣдѣнія о состояніи земледѣлія въ Привислинскомъ краѣ.

13) Очерки Венгріи (Отрывокъ. В. И. Ламанскаго).

14) Историческій очеркъ нѣмецкой колонизаціи (Симонсфельда (перев.) Статъа I.

15) О литературномъ единствѣ народовъ славянскаго племени Р.

16) Истина о цивилизаторскихъ экпериментахъ Австріи въ Босніи и Герцеговинѣ (изъ National.)

17) Е. М. Крыжановскій (И. Филевичъ.)

П р о с в ѣ т а .

† Дора д' Истрија.

Прошле недјеље умрла је у свом љетниковцу у Фиренци, у 60-ој години, једна ријетка жена: Кнегиња Јелена удов. Колцова Масалског, кћер нека-

дашњег господара Румуније Михаила Гике, позната као најчувенија књижевница француска, особито о балканском народима, под књижевним именом Дора д' Истрија. Била је као најчужнија жена свога доба. Осим скоро свијех језика виших народа јевропских, знала је лијепо латински и грчки. Причају да је, још као млада дјевојка, а била је необичне љепоте, у једном отмијеном друштву у Берлину задивила славног њемачког умика Александра Хумболита, прочитавши и објаснивши један стари грчки запис.

Од најчужнијех њених књига бјеше народонисна студија *Les femmes en Orient*. У тој књизи није могла а да не изиђе своју љутину на мушку страну источњака, а највише на Црногорце, што не знају поштовати својих жена, „не више по своје маске“. Но кашње, кад је проучила српске народне пјесме те видјела, како српски народ лијепо мисли о женској страни, покajала је своју љутину у својим красним чланцима *Les chants nationaux serbes*, штампаним у *Revue des deux mondes*.

Један од потоњих радова Доре д' Истрије бјеше чланак у — тада фирентинску — *Revue Internationale* А. Губернатиса, о славним књигама у народним пјесмама и причама. Ту је споменула и Шарца Краљевића Марка, но заборавила бјеше Момчилова Јабучила што је послје уредништво надокнадило једним писмом са Цетиња.

Са Дором д' Истријом сипла је у гроб као најдуховитија жена свога доба. Њени су списи много допривјели да се на западу почело живље распитивати и за нас, не само за наше мушко јунаштво, но и за ону њежнију и драгоцјену жицу у срцу нашег народа, која може да преживи спомен и самога јунаштва те да својом благодати доспије и до најдаљег натрашка, да набави пријетног ужитка и страним племенима.

За то јој и ми Црногорци рецимо над гробом: Слава ти, ријетка жено! вјечна ти памет!

„Бранић“ јавља:

Народна добротворка покојна Јулија Обрадовић рођена Новак сарањена је, као што из Вршца дознајемо у петак 14. о. м. послје подне на најсвечанији начин, као што тако великој Српкињи и приличи. На самртни одар стављен је био у име „Матице Српске“ лијепо вијенац са натписом: „Матица Српска“ — добротворци Јулијани Обрадовић. При опшјелу је у цркви држао г. Милутин Трбић протопресвитерски капелан лијепо говор а на гробљу се г. Максим Пантелић, учитељ, опростио са покојницом. У цркви је дружила српског народног позоришта при опшјелу појала а спровод је пратило вршачко пјевачко друштво. Уједно дознајемо и то, да највише заслуге око тога што је покојница цо свој иметак оставила „Матици Српској“ на књижевне цијеле, има г. Ј. Георгијевић, који је „Матицу Српску“ о смрти ово велике добротворке први извјестио, и који се заједно са г. дром Ђорђем Јовановићем и Пером Мартиновићем старао како око погребца, тако и око тога, да се одмах цијело имање покојнице инвестира и сачува. Оставина покојничина састоји се из уложних књижица тамошњих новчаних завода, из неких увјезених потраживања и покретности у укупном износу од 14.737 фор., и тако ће по одбитку погребних и других трошкова преко 14 хиљада фор. остати „Матици Српској“ као универзалној напљедници покојничиној.

ИЗ ВЕЛИКОГ СУДА.

1886.

Бр. 12

О убиству које је извршио Вукосав Радулов Вуковић над Миланом Радовановићем, Шљивљачанином, 26 окт. 1885, на Пренџане.

Капетан Митар Кнежевић послао је био перјаника Милана Радовановића (који је стојао на ову страну Таре) на ону страну Таре, код главара пренџанских, поради њекијех преступа. Том приликом задржао се Милан више дана преко Таре. Узрок

је томе био, што је од великијех киша ријека Тара устала и дрвене мостове понијела била. те се није могао повратити. — Пренџани су се искуљали због истраживања Марка Слома, усташа, и њекијех покрадених ствари.

По доказивању Живка Томића који је ходио с покојним Миланом на тај скуп, ходио су поред њих Вукосав и Томо Вуковићи; а покојни Милан рекао је Живку: „Како ме ови заокљивају!“ И рече му: „Имају међу нама њеке крви“. Живко вели: „Ја се побојах да га не убију, те ја ставих фишек у пушку, ће Вуковићи гледаћу, и држао се на опрезу, и тако дођосмо до осталог друштва. Пошто се раздвојисмо, рече пок. Милан: „Виђели ти? Хоћаху ме убит, они бизуни!“ Ја му одговорих: „Ја не знам, но се чувај, за Бога, док пријеђеш Тару“. То му рекох на оне његове ријечи, а не с другога.“

Сјутра-дан (на Митров-дан) дошли су на пиће у Вукоја Чобаркане мнoзина, међу којима је био и пок. Милан са оба речене Вуковића, т. ј. Вукосавом и Томом. Послје подне разиђоше се гости из куће Вукове, те и пок. Милан са пет шест друга, међу којима су били и поменути Вуковићи, окрену к Тари, да виде, би ли се могло на крше дрва натурит да се пређе преко Таре.

По доказу Дмитра Остојића, који му и Вуковићи тврде: кад су били гором изнад куће Радула Вуковића (оца Вукосавова), ходио је најпрви Лека Радовић, за њим Мато Копилица, мало поодмакли (од прилике 40 крока). Тада рече пок. Милан Вукосаву: „Имаш ли дувана?“ Он одговори да нема, Милан напуни своју симсију, а Вукосав му укреше ватру и нажди му. „Тада“, вели Остојић, „ја их разминух и рекох им: „Ајте!“ — а Томо бјеше попред нама у шуми, они два кренуше за мном. У тај мах пушка пуче, а Милан јекну и паде говорећи: „Удри, Дмитре!“ Кад ја погледах, виђех Вукосава ће бјежи ваљајући се низ гору, а ја га гађах из острагуше, али га не убих. Тада Вукосав викну Тому: „Удри, при ти образ“ У то пуче пушка из пријека на мене, па оба утекоше низ гору. На глас пушача повратише се Лека и Мато, а и други придођоше, а Милана повесисмо у кућу Вукоте Перуничина, ће је и умрво истога дана.“ (Зрно је ударило пок. Милана у плеће више крсти, а избило му на трбух).

Поменути Вуковићи побјегли су пут Црнога Врха, а Радуле, отац Вукосавов, и његов брат Илија, кад су разумјели за то убиство, поили су код стоке у брдо пренџанско, па окренули стоку пут Црнога Врха. Они веле: да ко би уфатили убице. Њихови комшије мисли да су намјеравали да утеку пут Колашноа донега, но веле да им је аскер препријечио тај пут, јер је њих био послао јузбаша с куле око брда, тек му је јавила власт црногорска.

Радуле и Илија говоре: да је Вукосав и Томо дошао сјутра дан код њих, и то пошто су им дали вјеру да те (sic) с њима сваку муку дијелити, па њих позвао окр. капетан Богдан Мехмедовић, који је био дошао званичним послом у Шаранце, и то писмено, на вјеру да им неће ништа учињети док (не?) дођу пред врховну власт црногорску, и тада су Вуковићи дошли код њега, а он их пошље на Цетиње, ће су стављени у затвор дне 9. новембра 1885 год.

Велики Суд узимао је Вуковиће више пута на испит. Вукосав, на питање, одговорио је да је он убио пок. Милана за осветити стрица Тома Вуковића, оца Томова, којег је убио Милан са Шаранцима прије 17 година. Исти каже да је он то убиство намјерно извршио у договору с Томом, а друго нико да није знавао за ту њихову намјеру. А каже да му је баба казала, да је покојни Томо при смрти примакао њега (т. ј. Вукосава) и рекао: „Аманет ти бојжи, освети ме, Вуле, ако ме који други Вуковић не

би осветио приђе!“ А Томо тада није се био ни родио. Он (Вукосав) вели да је и мајку питао, је ли то истина што каже баба, а мајка му је одговорила: „Јест, ал' је то давно било и минудо, но се ти тога посла насаж!“ — Вукосав говори: „Ја, пошто сам разумио да ми је отац неосвећен, уговорим с Томом да га осветимо, па улучисмо прилику, те убисмо Милана на Митров дан, т. ј. ја сам га убио, како је и Остојић осведочио“.

Томо признаје да је он приђе био уговорио са Вукосавом да освете пок. Тома, па баш и онај дан, кад су видели пок. Милана, да су намјерно пошли с њим да га убију. А вели, пошто је Вукосав убио пок. Милана, да он (Томо) није гађао Остојића, но пок. Милана.

Радуле и Илија кажу да они нијесу ништа знали за договор и намјеру Вукосавову и Томову, нити да су они о томе мислили, пошто је то суд пресуђивао, но веле: „Пошто се нијесмо могли сваки дан гледати са убицом пок. Тома, пријели смо на ону страну Таре. А како није међу нама сигурности од суда, пошто чуемо да наша ћета убише пок. Милана, ми се побојасмо те побјасмо са стоком у Црни Врх: једно да нас когод не би убио док бисмо дошли пред судом, а друго дако ону момчад поватамо. А нијесмо били наумили да бјезимо код Колашинаца; па кад је Мехмедовић нас позвао, ми смо одмах дошли код њега сви четворица“.

По извјештају окружног суда Вуковић и су намјеравали утећ у Колашин и од њих тражити помоћ, но им тај пут препријечи аскер.

Из сентенције, коју је издао бивши Сенат 23 фебруара 1886 г. о погибији пок. Тома, види се да је Суд њега (Тома) тражио због покрађе, па наредио Шљивљачанима, међу којима је био и пок. Милан, да га увате, у противном случају да ће они за њега одговарати. Шљивљачани стигну Тома код пријелаза на Тару те, видећи да је науимио побјећ преко Таре, она га кумише да се врати. Томо то није хтио учињети и тада су га Шљивљачани турнили на мушкетарију. Послије тога Вуковић су задавијали, да Шљивљачани нијесу убили пок. Тома за непослушност, но за освету Шљивљачана Милана и Стевана које је побио Голуб Вуковић, а Голуб је исти погинуо од Шљивљачана. Сенат је осудио, да положио заклетву неснаест Шљивљачана: да нијесу убили пок. Тома за освету, но за непослушност суда (sic). Они су се на то заклели и тада је Сенат наредио Вуковићима, ако би покушали или учињели какво зло Шљивљачанима за убиство Томово, да ће их најстроже казни подврћи.

Пресуда.

Велики Суд узе у разматрање све наведено и, пошто се увјери да убица пок. Милана, Вукосав, није пунолетан (било му је 18 година кад је извршио злочин) не мога га пресудит на смрт, но сведе његову казну на 20 година затвора, а Тома, који је такође непунлетан (млађи од Вукосава једну годину) за договор и учествовање у извршењу поменутог злочина, на 12 година затвора. Бабу Сару, за што је такву злу поруку открила унуцима те их тим навела на зло, на 5 година затвора. А Илија и Радуле да се ослободе затвора, јер се није могло доказати да су они били учесници у извршењу поменутог злочина, ни дјелом ни наговором, нити пак да су знали за намјеру Вукосавову и Томову. Путнице и трошкови учињени око ове давије нацлатиће се од злочинаца.

Цетиње, 1 марта 2886 гвд. Акти под бр. 524.

Примједба: Окружни суд нишички (sic) достави да је Сара, баба поменутих зликоваца Вукосава и Тома, умрла.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

За кратко вријеме ући ће у штампу моје дјело:

„РОДОЉУБ“.

Трагедија у четири чина.

Дјело ће бити готово најдуже до конца мјесеца децембра о. г. С тога овим позивам све пријатеље, лијене књижевности, на претплату.

У „Родољубу“ ће сваки читалац — поред обилног душевног задовољства и поуке — познати и разне карактере. Видјеће, како узвишена и општељубљена личност, свог своје праведности, добротиности и искрености — постаје жртва неправедних, сурових, грабљивих и славољубивих људи. А уједно видјеће и узорчврстину и праведност народа свога; како га и у најодсуднијим тренуцима — мјесто забуне и страхљивости — краси бистрина и трезвеност.

Надам се што већем броју претплатника; нарочито и због тога, што је овакове врсте књижевности — и то оригиналне — код нас врло мало. Као препорука нека ми послуже признање и похвала чувенијих пријатеља мојих, којима сам дјело на оцјену подносио.

„Родољуб“ биће штампан на бијелој и финој хартији са јасним и умјерено-крупним словима.

Упис траје најдуже до 1 децембра ове год. Скупљавима и распродавцима уобичајени рабат,

Цијена је кизи 60 новч. или 6 гроша. У Биограду, на Митров дан 1888. (Вогојављенска улица бр. 17.)

Никола Ж. Марковић-Ердељан.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

„БОСИЉАК“

ПРВИ СТРУК

са сликама из дјечијег живота.

Дјеца су цвијеће, које цвјета онда, кад ми пролазимо. За то цвијеће ми ваља да се старам, да га заливам и његујемо. Дође вријеме, када ћемо ми проћи, а пород наш остати мјесто нас да живи, иБане си име наше, и да га слави или срамоти. Благо нама ако учинимо, да наш пород мирне као цвијеће, и да слави име наше, име српско!...

У нас је веома мало књига и за одрасле, а камо ли за дјецу. Још их је мање са сликама, гдје би саме слике говориле читаоцу: ово чини, ово ваља; ово не чини, ово не ваља. Ми сами, слаби и неукли, не умјемо да их правимо, а да их купујемо од туђинаца оне су веома скупе. За то ваља да ширимо барем оно што смо једном изабрали и купили.

Од породице пок. Милоша В. Поповића издавача „Српцетовог“ откупио сам све слике што су узашле у „Српцету“, листу за српчад, за све вријеме његовог излажења. Мислио сам, да би то била красна књижица: да се покуне у једно и изнесе заједно само слике, све, што су изишле у „Српцету.“ Ја сам те слике уредио, по врстама, и изишла би књига без мал' колико је „Српче“ било за једну годину. Но за штамање толике књиге ваља по више новаца. Ја их немам. За то сам био понудио министарству провете, да се „Српче у сликама“ штампана о државном трошку за поклањање ђацима основних школа о иснитима. Но просветни савет је одбио ову збирку из ових разлога: 1. Што би дјело било врло скупо, а оно не би било скупе по што је „Српче“, које је министарство откупило, но, на против, било би још јефтиније и љешње. 2. Што су клишеји употребом можда (!) искварени, а писац уз рукопис није приложио и њих, а они послје „Српчета“ нијесу ни употребљавани, а какви су онда били, то је познато свима, који су овај лист читали; а цео сандук клишеја преко 120 на броју, од 84 килограма, мало би помогао главном просветном давиди да није искварено, и да сам му га послао. 3. Што дјело није систематски израђено, него је само стари познати материјал из „Српчета“ употребљен и на ново сређен, а већа се систематика није могла постићи по што је она како је дјело подијељено, а то је овако: А. Српски владалачки дом 3 слике; Б. Из религије и митологије 4 слике; В. Из историје а) наше 13 б) стране 4, свега 17 слика; Г. Из географије и етнографије а) наше 21 б) стране 6, свега 27 слика; Д. Из природе историје и Економије 7 слика; Ђ. Забавне и научне 10 слика, и Е. Из дјечијег живота 37 слика. — Свега 105 слика. И како би се могле уредити дружице слике овако различне по садржини? А што се текета тиче, ја сам изјавио, да је он само ондје остао исти, гдје сам потпуно сложио с њим и сматрао га за

добар, иначе је или поправљен, допуњен, прерађен и дојеран стари, или је сасвим изнова написан нов. И са 6 противу 5 гладова одлучио је: да се дјело не може примити за понуђену потребу...“

Сада мени не остаје ништа друго, но, или да оставим 60 писаних табака и све слике „Српцетове“ да пропадну, или да дјело штампам сам.

Ја сам се ријешо на ово друго.

По пошто би цијела књига била толика, да би стала најмање 2 динара, те би за претплатнике било врло тешко, то сам смислио да је издам у дјеловима. Прво сам узео као најзаваније, слике из пошљедњег одјељка, и то сам назвао „Босиљак.“ У њему су прикупили све слике из дјечијег живота. Не сумњам да ће оне моје мале читаоце највише забављати.

Књига ће дакле бити од самих слика. Биће их 24 на број. Поред њих биће згодан текст, највише у pjesми. За то што су неке слике велике, мораће и лик књиге саме да буде већи, а изнијеће 4—5 можда и 6 штампаних табака. На крају додао сам и неколико најљепших pjesама, одабраних за декламовање, нарочито за мању дјецу. На пошљетку штампачу и имена свих младих претплатника, те нека се зна ко је помогао да се књига штампа и ко је волео књигу своју, књигу српску и поуку.

И код толике величине и толико слика, све из дјечијег живота, што је у нас најскупље, књига ће коштати само пола динара. Ово је најбољи доказ, да писцу није ни мало до добити, но до ширења књиге српске и онога што је лијено и добро. И он се нада, да ће потпуно задовољити своје читаоце, да нико не ће пожалити своје по динара што га је дао за књигу, и да ће се претплатити сваки коме је поле могућно и мари за књигу.

Претплативање траје све док се књига не заврши у штампи. Уписници, који желе да им се имена штампашу у књизи ваља да их пошљу најдаље до св. Николе (6 децембра). Тада ће се од прилике довршити штампаче, а за тим ће се дати на превоз, и гледаће да „Босиљак“ замисли свакоме у кући на Божић, те да му мирисом својим честита тај велики празник и обрадује га, забави и поучи.

Молим све пријатеље књиге српске и ширења просвете, да не пожале труда око скупљања претплата и пошљања новаца; а ја ћу им, поред своје благодарности наградити труд тиме, што ћу им послати на поклон „Босиљак“, повезан или неповезан, а можда и још коју од својих пређашњих књига, којих још имам.

У Нишу 16 октобра 1888.

Ј. Миодраговић

управитељ учит. школе у Нишу.

Јавна захвала.

Господин проф. Симо Матавуљ, имао је доброту поклонити књижици наше читаонице у „Зетском Дому“ све „Бетонисе“ „Матице Српске“, који су изашли од 1880 г. до половине 1887 год — Свега 30 комада.

На овом лијеном дару, потписани, у име друштва Читаонице Цетињске топло благодарни овием путем поменутоме поштованоме дародавцу:

Цетиње, 18 новембра 1888.

Председник друштва чет. чит.

Ф. Петровић.

Јавна захвала.

Г. Шпиро Петров Калуђеро вић, с Роса из Луштице, поконио је „Зетском Дому“ интерес од својијех акција књ. при. паробродског Друштва, који износи 14 франака, и сувине додао је к томе још 20 франака на дар истоме „Зетском Дому.“

Овај новац, 34 франка, предат је председништву „Зетског Дома“, а родољубивом дародавцу изјављује се овием путем захвала.

Цетиње, 18. Новембра 1888.

Председништво

књ. при. паробродског Друштва у ликвидацији.

Јавна благодарност.

Госп. Обраду Гледићу спушком учитељу, који неки дан дарова једном моме сиромашном ученику из IV. разреда, све књиге, како наставне тако и спомоћне, које коштају неколико фиорина, овим путем изјављујем, како од стране ученика тако и од моје, најсрдачнију благодарност.

Јован Лаушевић, управ. учитељ.

ОБЈАВА.

Земља Кретиње Богданове, која има једно и по рало, која се налази под Божићин крш између земље Илије Драгова и Машана Цуце изишла је на јавну продају. Ко би је желио купити нека се пројави овој управи до

12 децембра ове год. коме ће се и дати тај дан који највише цијену за исту понудио буде.

Број 665.

Цетиње, 19 новембра 1888.

Упр. Вар. Цетиња:
Ђ. ВУКОТИЋ.

Болести сваке врсте особито *живаца, падавица, слабости желудца, аурање и слабост ушију, главобоље, мигрене, Хлороза, и узетост*, лијече се сигурно нашим чувеним разумним начином. Лијечењем од четири недеље постигли смо најчудноватије успјехе у случајима *сипте*, и слабости *плућа*. Молимо да нам се сасвим појерљиво пошље потанко оне болести и да се дода поштанска марка за одговор.

Officin „Hygiea“ à Breslau II.
(Allemagne).

НОВЕ КЊИГЕ.

	фор. новч
ПОВРТАРСТВО за школу и народ	3
RAZGOVORNA slovnica italijanska	1 40
АТЛАСИ (земљовиди) велики укоричени	3 20
„ за средње школе	1 20
„ мали	— 70
ЧИТАНКА I. за осн. школе од Чут.	— 18
„ II. „ „ „ „	— 28
„ III. „ „ „ „	— 38
ПАТНИЦА, роман Ј. Игват. у 3 свеске	1 80
КАРТА СРБИЈЕ и српских земаља	— 50
ИЗЈАШНЕЊЕ св. литургије од Вукић	— 50
КЊИГА Љ. Ненадовића свеска XII.	— 50
ДОБРОВОЉЦИ, припов. Е. Патријана.	— 75

Календари за идућу годину 1889

	новч.
1 ЦРНОГОРАЦ с књигом Милош Обилић	20
2 ДАЛМАТИНАЦ „ „ Невјера прип.	20
3 БОСАНАЦ „ „ Српске pjesме	20
4 СРЕМЦА „ „ уз презо и сјело	20
5 НОВОСАЏАНИН „ „ Деоба Јакшића	25
6 ВАНЂАНИН „ „ Жртва Аврам.	20
7 БАЧВАНИН „ „ Сузан и ухода	20
8 ЛАСТА „ „ Нар pjes. гатке	20
9 СОКО „ „ Српске pjesме	20
10 ПОДАЖЕНИК „ „ Живот св. Јов.	20
11 ПЛАНЕТАР „ „ Најнови санов.	20
12 ДОМИШЉАН „ „ Циганс. живот	30
13 ВЕЛИКИ ГОДИШЊАК	50
14 МАЛИ ГОДИШЊАК	35

Цетиње, 3. Новембра 1888.

Књијара Марка Л. Иванишевића.

ОГЛАСИ.

ПАДАВИЦА.

Болест о којој се до сад мислило да нема лијека, ПАДАВИЦУ

Као и све болести од *живаца* умјем ја сасвим излјечити, по новом начину, у најкраћем року и под јемством. Јавите ми доба бониково и од кад болује.

Лијек, начин употребе и т. д. шаљем тек ми се пошљу 25 франака.

Христ. Ј. Семан.

Chst. J. Seemann.

Berlin

(2—12) 139. Schönhauser Allée 139.

ПОЗИВА

ваљане агенте, да продају руске лозове са добитцима, солидна банкарска кућа у Петрограду.

С понудама ваља се обраћати:

ГЕНРИХУ БЛОККЪ,

57, Невскиј,

С. Петербургъ (Россија.)

(4—10)

ОПШТА АГЕНЦИЈА

C. M. MÜLLER;

Hatton Chambers, Hatton Garden, London, E. C.

Прима се представништва знатних и поузданих трг. кућа у свакој врсти трговине. Пошљања, куповања и продаје по наредби. Знатна стовариштва претворена су у инглеску задругу.

7—30 СВЕЗЕ ПРВЕ ВРСТЕ.

ЏЕМС МАЈЛС

JAMES MILES & SON,

61, Farringdon road, 61,

London, E. C.

Непосредан увоз ујетничке робе, слика, гласовира, часовника (сахатова) сваке врсте, кованица од сребра, злата и туча, драгога камена, порцулана, судова (керамике), путаца, рукавица, четка, и т. д. и т. д.

Услуге се нуде поузданим кућама.

7—30